

DADES DE L'ASSIGNATURA	
Nom de l'assignatura	Veus i escriptures de Llatinoamèrica: poesia, prosa, assaig
Any acadèmic	2009/2010
Ensenyament	Master en Estudis Llatinoamericans
Codi	562531
Tipus d'assignatura	Optativa
Impartició	Trimestral/Quatrimestral
Semestre/Curs	2on
Horari	Dimarts de 15'30 a 17'30. (provisional)
Lloc	Fac. Filosofia i Lletres, U. Autònoma de Barcelona
Coordinador/Responsable	USANDIZAGA LLEONART, Helena
Departament	Departament de Filologia Espanyola
Nom del professor	USANDIZAGA LLEONART, Helena
Llengua docència	Castellà
Grup	

Nombre actual de crèdits assignats : 5c. ECTS. (1c./25h. Total 125 h. alumne)	
Hores de treball activitat presencial	26 hores
Hores de treball dirigides	34 hores
Hores de treball aprenentatge autònom	60 hores
Avaluació	4 hores

DESCRIPCIÓ DELS CONTINGUTS
<p>Es treballa la relació entre els discursos literaris i els discursos socials, partint de premisses teòriques com l'anàlisi del discurs, les teories del subjecte i la semiòtica. El discurs literari no es veurà com un reflex del discurs social, sinó com un altre espai que interactua amb ell i de vegades ho transgredeix i ho contradiu. S'analitzarà una mostra de diferents gèneres i països, per exemple un assaig de José María Arguedas (Perú), un conte de Juan Rulfo (Mèxic), un fragment d'una novel·la-testimoni de Elena Poniatowska (Mèxic) i una selecció de poemes Juan Gelman. (Argentina).</p>

CONEIXEMENTS QUE HA D'ASSOLIR L'ALUMNE
<p>Comprendre els principals conceptes d'anàlisi dels textos literaris en relació amb els discursos socials Adquirir eines per a llegir els textos des d'un punt de vista interactiu amb la societat Distingir les diferents maneres en que els textos literaris releen i discuteixen el discurs</p>

social, o el s'inscriuen en l'escriptura
Contextualitzar l'escriptura americana en el procés social i identitari de l'Amèrica Llatina
Analitzar un text detectant el tipus de relació i de efecte en la interacció amb el discurs social
Fer una ressenya crítica

MODEL D'AVUACIÓ

Com l'objectiu final del curs és ensenyar a l'estudiant a llegir conjuntament els textos literaris i els discursos socials, l'avaluació consistirà en la redacció de dues pràctiques crítiques (comentaris guiats d'un text canònic de la literatura hispanoamericana) i un treball de reflexió més extens sobre un tema dels comentats a classe. Cada pràctica tindrà un valor de 2,5 punts. El treball final valdrà 5 punts.

BLOCS TEMÀTICS

1. Eines d'anàlisi del text literari en relació amb el discurs social: anàlisi del discurs, debats sobre l'estatut de la / es cultura / s, estudis culturals, modernitat / postmodernitat, teories del subjecte, tematologia, semiòtica ...
2. Discurs literari i discurs social a Amèrica Llatina
3. Anàlisi d'un assaig de José María Arguedas
4. Anàlisi d'un conte de Rulfo i una novel·la de Elena Poniatowska
5. Anàlisi d'una selecció de poesia de Juan Gelman

MATERIALS DE SUPORT A LA DOCÈNCIA

Dossier electrònic amb els textos de Arguedas, Rulfo, Poniatowska i Gelman
Documents d'àudio
Imatges

METODOLOGIA I ORGANITZACIÓ DE L'ASSIGNATURA

En el curs es combinaran la teoria i la pràctica: classes magistrals, d'una banda, i sessions pràctiques de comentari de text, per un altre. Tutories en equip i individuals segons les necessitats dels estudiants

BIBLIOGRAFIA

BLOQUE I

- GNISCI, Armando, ed., *Introducción a la literatura comparada*, Barcelona, Crítica, 2002.
- MORAÑA, Mabel, ed., *Nuevas perspectivas desde/ sobre América Latina: El desafío de los estudios culturales*, Pittsburg, IILI, 2000.
- ROWE, WILLIAM y Schelling, Vivian (1993), *Memoria y modernidad. Cultura popular en América Latina*, México, Grijalbo (edición original en inglés, Londres, Verso, 1991), pp. 247-249.
- ROWE, WILLIAM, *Hacia una poética radical. Ensayos de hermenéutica cultural*, Buenos Aires/Lima, Beatriz Viterbo/Mosca Azul, 1996.

BLOQUE II

- AÍNSA, Fernando, *Identidad cultural de Iberoamérica en su narrativa*, Madrid, Gredos, 1986.
- CORNEJO POLAR, Antonio, *Escribir en el aire. Ensayo sobre la heterogeneidad socio-cultural en las literaturas andinas*. Lima: Horizonte, 1994.
- LIENHARD, Martin, *La voz y su huella: escritura y conflicto étnico cultural en América Latina 1492-1988*. Lima: Horizonte, 1992, tercera edición ampliada. Primera edición, 1990.
- RAMA, Ángel (1982), *Transculturación narrativa en América Latina*, México, Siglo XXI.

BLOQUE III

- CORNEJO POLAR, Antonio, *Los Universos narrativos de José María Arguedas*, Buenos Aires, Losada, 1973.
- FRANCO, Sergio R. ed., *José María Arguedas: hacia una poética migrante*, Pittsburgh, IILI, 2006.
- LIENHARD, M., *Cultura popular andina y forma novelesca: zorros y danzantes en la última novela de Arguedas*, Lima, Tarea/ Latinoamericana, 1981; 2ª ed. ampliada, con un epílogo de W. Rowe, L. Millones, J. Cerna Bazán, Lima, Horizonte/Tarea, 1990, con el título *Cultura andina...*
- ROWE, William, *Ensayos arguedianos*, Lima, UNMSM/SUR, 1996.

BLOQUE IV

1. Juan Rulfo

- LEAL, Luis, "El cuento de ambiente: *Luvina*, de Juan Rulfo, en Helmy Giacomani ed., *Homenaje a Juan Rulfo*, Nueva York, Las Américas, 1974.
- JIMÉNEZ DE BÁEZ, Ivette, "Historia y sentido en la obra de Juan Rulfo", en *Juan Rulfo. Toda la obra*, ed. crítica de Claude Fell, Madrid, Archivos, CSIC, 1991, pp. 583-608.
- MONSIVÁIS, Carlos, "Sí, tampoco los muertos retoñan, desgraciadamente", en *Juan Rulfo. Toda la obra*, ed. crítica de Claude Fell, Madrid, Archivos, CSIC, 1991, pp. 833-841.
- OLIVIER, Florence, "La seducción de los fantasmas en la obra de Juan Rulfo", en *Juan Rulfo. Toda la obra*, ed. crítica de Claude Fell, Madrid, Archivos, CSIC, 1991, pp. 617-650.
- ROWE, William, *Rulfo. El llano en llamas*, Valencia, Grant & Cutler/Támesis Books, 1987.

2. Elena Poniatowska

JÖRGENSEN, B. E. "Elena Poniatowska". *Escritoras de Hispanoamérica. Una guía bio-bibliográfica*. Marting, Diane E. y Montserrat Ordóñez (Eds.). México: Siglo Veintiuno, 1990. 500-512.

DE MORA, Carmen. "Literatura y testimonio en Elena Poniatowska". *Lo real maravilloso en Iberoamérica. Relaciones entre literatura y sociedad*. J. I. Úzquiza (Ed.). Cáceres: Junta de Extremadura/Universidad de Extremadura, 1992. 167-177.

LAGOS-POPE, M.I. "El testimonio creativo de *Hasta no verte Jesús mío*". *Revista Iberoamericana*. 150 (1990): 243-253.

PONIATOWSKA, Elena, "Jesusa Palancares y lo real maravilloso". *Lo real maravilloso en Iberoamérica. Relaciones entre literatura y sociedad*. J. I. Úzquiza (Ed.). Cáceres: Junta de Extremadura/Universidad de Extremadura, 1992. 145-165.

USANDIZAGA, Helena, "La reconstrucción del espacio marginal en *Hasta no verte, Jesús mío*, de Elena Poniatowska, *Lectora. Revista de dones i textualitat*, 1, 1995, pp. 25-34.

BLOQUE V

FABRY, Geneviève "Entre "epos" y "pathos": la figura del héroe revolucionario en la poesía de Juan Gelman", *Revista iberoamericana*, 213, 2005, pags. 1121-1138.

MONTANARO, Pablo y Ture, Rubén Salvador, *Palabra de Gelman: en entrevistas y notas periodísticas*, Buenos Aires, Corregidor, 1998.

PÉREZ LÓPEZ, M. Ángeles, ed., *Juan Gelman: poesía y coraje*, La página ediciones, 2005.